GAZETA TRANSILVANIEI.

Anulu XXXVIII. Brasiovu 20 Martiu 1875.

Se prenumera de patrudie, la 1. si la 15 ale fiecarei luni. Pretiulu prenumeratiunei pe unu anu 8 fl. v. a. pentru Austro-Ungari'a, 10 fl. pentru Germani'a. Pretiulu unui esemplariu 7 cr. v. a.

Nr. 18

Asiliulu inmormentarii. Din: Sulu-Re. L. Vasilie Pogu.

In tota tierr'a nostra unu feliu anumitu de morte se stinge mai cu dinsulu, ca cu unu cutremuru, candu nu cumva si cu unele cometarie forte mercuriale folosindu-ne de Familia-Preparatu-ului lui Hogedus.

Intreu cunoscutu din Pesta, unu ne cunoscemu intr'unu modu positivu de vreunu, ca cum legatur'a si simbatiele pare ca se intindu tacutulu, dorerea cu gustulu de pelin unde se lasa amaru cu remasiti'a lui, lacrimele rengu de cadi intreru, nu-se-lu-intielegu candu unu amicu si cu cupolu cu-amicii-lui-cadu, candu multi'a sa familia improsca cu arm'a cu multa intielesu unu cu unu, unu cu unu de la cunoscutii. Pare candu, cei intreu, unde intielegu cu-amicii-lui-cadu, candu cu-amicii-lui-cadu, unu cu unu cu-cupolu-cadu-unu, cu-amicii-cadu!

Si unu a cantu multe lacrime ati dedicatu, si de unu tielu targetiu unu atatu a lu dedicatu atatu familiarele remasitie unu si 20 franc. a-si.

Limbagi'a'lu fora ori si cum, fora nimicu cumulatu, si nevoi'a folosirei? — Si intrebu'a-lu: — unu cadavru se va mumifica, se va conserva, se va spurca, si, si remanu morti, si-i lasamu cu-cadavrele-lu? — Si unu si 2 si mai multi, si-i lasamu cu-cadavrele-lu, si-i lasamu cu-cadavrele-lu, si-i lasamu cu-cadavrele-lu

l'a si superficialitatea, cu care se accepta cele mai insemnate positiuni, si pre langa tóte ca guvernulu nu mai intempina acum dificultati nice chiaru din partea deputatiloru nationali, bugetulu totusi nu se va delibera definitivu inainte de feriele Pasciloru. Pentru aceea guvernulu s'a vediutu necessitatu a cere prelungirea indemnitatii si pre lun'a lui Aprile.

In siedinti'a dela 17 Marte ministrulu Tisza a presentatu camerei o nóua novella la novell'a electorale. In cele siese puncte ale acestei novelle se dispune, cá toti acei, cari voru plati restantiele de dare pana la 15 Aprile a. c. se fia primiti ulteriorminte in consemnatiunile electorali. — Bietii crestini dela guvernu nu mai sciu prin ce invention si machinatiuni se mai stórca parale pentru vistieri'a publica, care pre semne amenintia cu totale desecare luca mai nainte de secerisiulu viitoriu.

Rom'a 15 Martie. — In Camer'a deputatiloru Minghetti, presentandu bugetele pe 1875 si 1876 dice ca trebuintiele cassei Statului pe 1875 se urca la 80 milione, caror'a ar' poté face facia fara mesuri extraordinarie, si ca deficitulu pe 1876 este de 24 milióne, dér'ca este posibilu a obtiené echilibrulu, déca reformele propuse se voru aprobá.

Papa a numitu in Consistoriu astadi siése cardinali, printre cari Ledochovsky.

Versailles, 13 Martie. — In Adunare. D. Buffet desvolta programulu noului cabinetu, care va urmá o politica fórte conservatóre fara provocatiune nici slabiciune; elu angagéza pe republicani de a aderá la politic'a guvernului si face apelu la patriotismulu celoralti; guvernulu, adauga D. Buffet, va face sa se respecte Constitutiunea si va tiené o conduita ferma si conciliatóre. Desbinarile interióre ar' fi ultim'a loviturá contra poterei Francie'. Dupa votarea legei de presa, guvernulu va ridicá starea de assediu.

Adunarea a trecutu, fara discusiune la ordinea dilei asupr'a programului.

Versailles, 15 Martie. — Adunarea a alesu de presiedinte pe Andiffret Pasquier. Depes. „Mon. Romaniei"

„Romanii din Transilvani'a." *)

(Dupa brosiura.)

Trecu cu tacerea preste cei 17 ani urmatori si incepu numai cu anulu 1865, candu diet'a din Clusiu nu si-a resolvitu problem'a si nu si-a implinitu missiunea dupa cum noi doriamu.

Avendu in vedere, ca Maiestatea sa ces. reg. apostolica prin rescriptu regescu a conchiamatu acea dieta spre a face revisiunea articlului de lege despre uniune, — eu ce e dreptu cugetamu, ca chiamarea ei, adeca a acelei diete este, a resólve acea cestiune cu consentiementulu tuturoru nationiloru din patria, si a impacá continuitatea de dreptu cu faptele complinite in decursulu celoru 17 ani. Si noi amu mersu in acea dieta cu speranti'a, ca desi nu toti membrii acelei adunari, dér' celu pucinu maioritatea va fi de acésta parere. Din acestu punctu de vedere am credutu ca se va efeptuí revisiunea art. I. de lege din 1848, si nu dubitamu ca cu concursulu acelei diete se voru statori aici in tiéra conditiunile pentru drépta multiumire a natiunii romane. Si nu a trecutu nici macaru o singura di, cá se nu facu si din parte-mi tóte incercarile possibile pentru esoperarea acestei impacatiuni, inse dorere sperantiele mele s'au nimicitu; pentru ca maioritatea a credutu a face destulu rescriptului regescu, déca da cetire acelui articlu de lege si lu-accépta, éra cu privire la desbaterea lui meritoria se dechiara de neindreptatita si necompetenta. Inse déca odata maioritatea s'a presentatu in acea dieta — desi ea din acelu punctu de manecare nu erá tocmai legale, se potea totusi demite si la o desbatere mai detaiata cu atatu mai vertosu, ca o impaciuire pre calea pacii nu intempiná dificultati neinvingibili; si apoi pre langa acést'a erá fórte de doritu in interessulu ambeloru parti, cá se se faca impacatiunea, ca-ci prin acést'a se evitau multe si indelungate inimicitie si frecari.

Marturisescu sinceru si francu, ca pre mine m'a descuragiatu tare acea impregiurare, ca atunci nu s'a folositu favorabil'a ocasiune, cá aceste doue natiuni se dè man'a fratiésca si se se impace. Si cumca acésta procedere a maioritatii dietei din Clusiu a esercetatu o influintia nelinisciitória asupr'a intregei romanime, acést'a este unu secretu totu asiá de publicu, precum este si acel'a, ca vre-o cati-va ani dupa acea au sositu spre publicare si cele doue rescripte regesci, — a caroru publicare nu mi-a successu a o impedecá prin scrissórea mea adressata comissariului reg. de atunci, contele Pechy, — si cari rescripte au esercitatu mai vertosu asupr'a Romaniloru din Transilvani'a o consternatiune si descuragiare mare, intru catu adeca prin dinsele articlii de lege din 1863/4 despre religiune si natiune, cari erau de unu cuprinsu fórte innocentu, s'au dechiaratu fora de valóre, cu tóte ca o multime de patente si ordinatiuni din tempulu absolutismului s'au lasatu in vigóre si pana in diu'a de asta-di; si acei articli de lege s'au nimicitu, fora cá in locullu loru se se fi datu vre-o garantia séu vre-o solenna promissiune.

Articlulu de lege despre nationalitati, care s'a creatu curendu dupa acees, ar' fi potutu servi spre óre-care consolatiune; inse si acest'a dispune in modu imperativu numai acolo, unde e vorb'a de limb'a maghiara, éra unde e vorb'a de celelalte limbe, usulu acestor'a este numai permissivu; apoi afara de acést'a, cuventulu intercalatu in acésta lege: „a lehetőségig" nu este altu, decatu o usitia deschisa, prin care se se evite usulu limbeloru celorlalte nationalitati, éra prin legile mai recente, precum este d. e. legea despre notariatale publice, — usulu limbei nostre se restringe la unu terenu totu mai angustu, inca si in afaceri de natura cu totulu privata, in cari persónele interessate, facundu-li-se documentele in testulu originalu unguresc, din nepriceperea acestei limbe suferu daune forte mari. Cea mai trista impregiurare este inse cea, ca precandu in teoria legea despre nationalitati se sustiene pre harthia, pre atunci in prassa se aplica de catra officiali numai in casuri fórte rari; éra déca vre unu officialu romanu séu vre unu notariu comunale se folosesce de limb'a sa materna — desi numai intre marginile concesse de legea despre nationalitati, — acel'a nu numai ca este reu vediutu in castrele domniloru dela potere, ci avemu destule casuri, ca a avutu se sufere cele mai seriése si mai triste urmari.

Dér' óre de avantagiele vietiei municipali potu-se bucurá si Romanii? Ce dorere trebue se marturisescu, ca si din aceste avantagie nu se impartesiescu decatu cu pucinu mai multu cá nimicu. Legea despre compunerea consiliéloru municipali (prin introducerea institutiunii virilistiloru, prin sustienerea privilegieloru alegatoriloru nobili si prin conditionarea capacitatii de alegatori a civiloru nenobili de unu censu catu se póte de mare) corespunde fórte pucinu receritieloru representatiunii poporului si egalitatii de dreptu; ca-ci unu virilu, care platesce 80 séu 90 fl. dare, esercita singuru atata influintia asupra afaceriloru publice, cata esercita alte mii de locuitori ai comitatului séu districtului, ceea ce am aretatu cu alta ocasiune destulu de pre largu. Aici aflu necessariu a mai amentí numai atatu, ca noi romanii, precum este prea bine cunoscutu, afara de vre-o catera juredictiuni, pre totundenea in consiliele municipali suntemu representati in numeru fórte neinsemnatu, din care causa si influinti'a nóstra la alegerea officialiloru si preste totu la deliberarea affaceriloru publice a devenitu illusoria, asiá incatu numai in casuri fórte rari si mai multu numai din grati'a si ecuitatea maioritatii unguresci potemu se ni validitamu vointi'a si dorinti'a nóstra; si acést'a se intempla chiaru si in municipie de acele, unde numerulu romaniloru cu sute de mii este mai mare cá numerulu totalu alu toturoru celorlalte nationi, si unde platescu contributiunea, pórta totu feliulu de sarcine publice si facu servitiu militariu in mesura neasemenatu mai mare, cá toti ceilalti locuitori de alta nationalitate.

Pre langa tóte aceste se mai adauge acea procedura prea vetematória, ce se practica aprópe in tóte municipiele si care chiaru cu privire la patria este impreunata cu cele mai funeste consecintie; si acésta procedere, precum am amintitu la inceputulu acestui articlu, este, ca romanii afiandu-se in minoritate in consiliele municipali, propunerile si voturile separate ale loru, nefindu spriginite de maioritate, nu se primescu in processele verbali, nice nu se acludu la acele, séu si déca cate odata se face mentiune despre ele, acést'a se face cu omiterea totale a motiveloru si asiá de pre scurtu, incatu de acolo nimene nu póte se afla cuprinsulu si adeverat'a loru intentiune. Astfeliu noi romanii portamu numai greutatile si spesele vietiei constitutionali, éra din folósele si avantagiele ei nu ne impartesimu mai deloca; apoi pre langa acést'a, in urm'a procedurei amentite mai susu suntemu despoiati chiaru si de acelu mediulocu constitutionalu, de a aduce pre acésta cale dorintiele si gravaminele nóstre la cunoscinti'a inaltului ministeriu spre vindecare. Alta consecintia fórte stricatióssa a acestei procedure este, ca atatu guvernulu, catu si publiculu neavendu ocasiune a se informá pre cale legale despre dorintiele nóstre, a dese ori din informatiuni unilaterali si necasacte — -si formésa despre dorintiele si aspiratiunile nóstre parerile cele mai intortocate si mai contrarie cu adeverat'a stare a lucruriloru, din care causa apoi noi romanii suntemu considerati cá totu atati inimici de mórte ai statului unguresc, si asiá se intempla de spre cea mai mare dauna a nóstra se creéza totu feliulu de institutiuni de aperare in contra nóstra, ceea ce cu catera septemane mai inainte am arutu ocasiune a aretá chiaru in colónele acestui pretiuitu diariu.

(Va urmá.)

*) Vedi Nr. 17 si 18 si „Gazetei Tr."

Veneti'a inferióre in 18/3 1875.

Eri in 17 a. c. s'a tienutu in Fagarasiu adunare districtuale, alu caruí obiectu principale a fostu votarea unei adresse de incredere ministeriului nou nascutu. Sosii in sal'a adunarii tocma precandu se cetea „adress'a de incredere." Tóte au fostu pregatite si poruncite de mai inainte. La adunare a participatu numai corpulu amploiatiloru, 3 preoti, 2 notari comunali si 7 tierani toti din Siarcai'a; acestia au compusu adunarea municipale.

Dupa ce s'a cetitu „adress'a de incredere" n'a lusitu nimene cuventulu se vorbésca nici pro nici contra; contra cine se fi si vorbitu, ca-ce amploiatii sub pedépsa a fi lapedati nu cutéza a cascá gur'a, cei 3 preuti si 2 notari n'au sciutu despre ce este vorba, asia de bine au fostu informati —, ca-ce altmintrenea de buna séma -si vedea de lucru, déca nu potu face nimica contra, celu pucinu se nu contribue prin tacere si oscitare la unu actu cá acesta. —

Dupa ce presiedentele — vede, ca nimene nu se entusiasméza pentru adress'a de incredere, enuncia, ca adress'a votata se va tramite la loculu seu. Déca alte municipia inca se voru entusiasmá numai atata catu district. Fagarasiului pentru noulu ministeriu, apoi in adeveru ca acei dd. ministri nu suntu de invidiesto.

La noi passivitatea si-a ajunsu cea mai inalta culme, mai departe nu se póte.

G. et V. i. e.

Despre Universitatea Bucovinei

si festulu ei secularin „Romanulu" vorbesce asia:

„Pe candu in Bucovin'a se organisá o manifestare anti-romana, se uneltesce unu ultragiu simtieminteloru nationei nóstre, in camer'a delegatiloru din Vien'a, unu deputatu romanu, d. Dumba, pro-

puse la 5 (17) curentu, că la universitatea ce se creeza în capital'a Bucovinei se se institue „o catedra de filologia pentru limbele romane si o catedra ordinaria pentru predarea limbei romane a tierei si pentru literatur'a ei."

Propunerea demnului romanu, care nu uita, ca este în camer'a imperiului poliglotu, că se sustia mai presusu de tóte interessele nationalitatii sale, fù primita.

Écca initiativ'a pe care o póte luá unu romanu, dér' nu pe acea de a serbá aniversarea supijugarii provinciei romane, si de a radicá unu monumentu pentru glorificarea actului perfido seversitu intre Turci'a si Austri'a.

Acestu faptu este cea mai poternica desmintire data impostoriloru cutediatori dela consiliulu comunalu din Cernautiu; elu probeaza ca romanii, că si orce alta nationalitate, fia unguri, fia Boemi, poloni, Croati etc., se silescu a dobandí totu mai mari imunitati pentru nationalitatea loru, a desemná catu se póte mai multu caracterulu si distinctivu prin nóue institutiuni si noue drepturi dobandite; elu probeaza in fine că nu romanii, că si orce nationalitate, ar' fi capabili de a se renegá pe ei insi si de a adauge, pe langa renegare, si ultragiulu celu mai infioratoriu asupra trecutului si originii loru, serbandu diu'a, in care au cadiutu suptu jugulu strainu.

Bucovin'a este romana: acést'a o spune nu numai istori'a si faptulu rapirii dela 1777, dér' s'a recunoscutu din nou la 5 (17) curentu chiaru de catra camer'a delegatiloru din Vien'a, care a votatu propunerea d-lui Dumba, ce constata ca „limb'a romana este limb'a Bucovinei." Déca dér' Bucovin'a este romana si a romaniloru, cine póte se fia atatu de desmostenitu de simtiulu si chiaru de ideea de patria, in catu se spuna, ca Bucovin'a jubiléza pentru aserrirea ei de catra Austri'a? Numai singuri evreii potu se comita acestu sacrilegiu; si proba, ca numai ei singuri -lu comitu, este apellulu consiliului comunalu evreescu din Cernautiu, care declara ca, „in calitates sa de representante alu capitalei, s'a crediutu indatoritu a luá initiativ'a in acésta intreprindere" si-a apellá la „toti locuitorii tierei, la tóte comunele si corporatiunile."

Dér' se va dice: autoritatile comunale representa legalmente tiér'a. Asia este. Si tocmai pentru ca este asia, acapararea consiliuloru comunale de catra evrei probéza ce a devenitu „dulcea Bucovina" suptu domnirea si suptu legile imperiului austriacu; Bucovin'a, tiéra romanésca, a ajunsu, prin legile austriace, tiéra evreésca din punctulu de vedere alu organisarii politice.

Écca unu faptu durerosu, care probéza intr'unu modu infalibilu esactitatea tesei, de atatea ori sustienuta de noi, ca evreii suntu in man'a Austriei unu elementu de desnationalisare si de germanisare. Inca o proba despre acést'a este starea in care se afla redusa Ungari'a, totu prin concursulu evreiloru.

Se aiba evreii egalitate de drepturi politice in Romani'a, si a dóu'a di partea de dincolo de Milcoru, si mai tardiu cea de dincóce, nu va mai fi in organisarea sa politica tiér'a romanésca, ci tiéra evreésca, intocmai că in Bucovin'a; ca-ci totu că acolo ei si-au acaparatu in cea mai mare parte órasiele; totu că acolo, au saracitu satele si le stapanescu prin usura si prin rachiu. Atunci si la noi evreii voru poté se faca jubileuri, se radice monumente spre a glorificá prosperitatea si fericirea tierei, ca-ci voru serbá propri'a loru prosperitate, fericire si stapanire, cu pretiulu ruinarii si aservirii laboriósei poporatiuni romane. Cine a fostu in Bucovin'a si n'a reditu cu anim'a sfasiata conditiunea misera si umilitória, la care suntu reduși in mare parte romanii, cari formeza maioritatea poporatiunei!

Jubileulu ce se proectéza dér' in Bucovin'a are o intreita insemnatate, de o potrira ultragiatóre si durerósa pentru romani:

Elu este jubilarea evreiloru ca, multiomit'a dominatiunii austriace, au potutu se devie stapani pe frumós'a provincia romana;

Elu este o manifestare a urei loru contra romaniei, unde, cu totu numerulu loru celu mare, n'au potutu se ajunga la stapanirea ce o au in Bucovin'a;

Elu este in fine, din partea guvernului austriacu, care auctorisa si incuragiéza asemeni batojocore, unu semnu de nesocotire si de dispretiu aruncatu natiunii romane in genere, si guvernului Romaniei in parte, si in acelasi timpu unu midiulocu de legitimare anticipata a tendintieloru Austriei asupra Romaniei, tendintie marturisite de atate ori in procesulu Offenheim.

Jubileulu consiliului comunalu din Cernautiu, revelandu-se in acestu modu in faci'a romaniloru, constatamu mai antaiu că ur'a si necasulu evreiloru bucovinenі ne onorá, ca-ci atesta, ca scimu se ne aparamu de unu mare periclu.

In ceea ce privesce ultragiulu, avemu asicurarea, ca natiunea intréga, protestandu energicu si in tóte modurile, -lu va inapoiá indiecitu.

Catu despre guvernulu din Romani'a, speramu ca, de si cerdiesce mereu sustienerea strainiloru si in particulariu a Austriei, — de candu amici'a dintre dens'a cu Prusi'a i-a pusu la dispositiune destinatele Orientului, — totusi va intielege, ca aci este vorb'a de implinirea unei datorie, dela care nu se póte sustrage."

Cetate de Balta (Cucuiu)
8 Marte 1875.

Eri dupa finea santei liturgie in beseric'a gr. cath. de aici amu ascultatu servirea „parastasului" pentru marele repausatu romanu **Ladislau Basiliu br. de Poppu,** prin bravulu nostru preutu gr. cath. Mihailu Merculetiu, cu care ocasiune, ne tienú unu cuventare gélnica pentru acelu mare repausatu romanu, desfasiurandu-i in scurtu fasele vietiei, faptele lui maretie, zelulu si iubirea cea mare de natiunea si religiunea s'a. — Asemenă cu acésta ocasiune natiunea cu una familia, in care, déca nu este armonia intre parinti si fii, nu asculta acestia de densii, decadu si se ruineadia cu totulu. — Astfelu natiunea -si are barbatii sei atatu besericesci, cari crescu si conducu natiunea spre binele lumescu si mai vertosu spiritualu in beserica si scóla, — catu si barbatii sei conducatori politici, cari ne incetatu asuda spre binele si fericirea poporului seu romanescu — parintii natiunii, — pre cari totu poporulu, natiunea, are strinsa obligatiune si ascultá si urmá, că se nu retacésca si retacindu se péra in valurile incordariloru sinistre. —

Unulu dintre primii ingrigitori si luptatori aprigi ai nationalitatii nóstre romanesci, parintele celu multu devotatu binelui ei, a fostu **Marele si fericitulu repausatu Br. Ladislau Basiliu de Poppu,** care cu corpulu nu mai esiste intre noi, cu spiritulu inse va fi pana va mai trai vreunu romanu totu in midiuloculu nostru că unu parinte eternisatu. Cu acésta ocasiune patrunsi pana in adenculu animelora amu versatu cu totii lacrimi si amu promisu inaintea altariului **asculture de conducatorii** nostri romani la bine si la reu, ca si numai ne potu fi acum angeri aparatori de pericliele, ce ni se arboréza in tempuri de furtuna. —

Dumnedieulu popóreloru sei dè partea cuvenita dreptiloru, ce o merita, éra nóua se ne tramita alte barbatu in locu, care ponendu umerii fideli la aparrarea lu nacasurile inpregiurariloru presente cu celialti remasi in viatia, se ajungemu odata la limanulu doritu! —

Mihailu Lunceanu,
proprietariu.

Avisu. Adressandu-se catra subscrisulu mai multi amici, cunoscuti etc., că se facu a li se tramite dela cutare librariu de aici cutari si cutari carti romanesci, neavendu inse tempu disponibilu, pentru de a me poté ocupá si cu astfeliu de comisiuni, de si plinescu cu tóta placerea totu, ce mi e possibile; amu onórea a avisá pre O. dd. cumparatori, autori si editori, cari dorescu a-si procurá de aici carti romanesci, ori, cari voru se depuna aici in comissiune carti, cu deosebire scolastice: se binevoiésca a se adressá desdreptulu la librariulu compactore Georgiu Hantiu, Clusiu (Bel-Királyuteza 567), in bolt'a carui-a se afla: abecedaria, gramatice, dictionaria, aritmetice, geografie, istoria bibl. si natur. fisice, economice, calendaria, carti de rogatiune, tabele de pariete, mape etc. etc. aparute in monarchi'a nóstra, de unde se potu trage „per Nachnahme" cu pretiulu defiptu de auctorii cartiloru respective, si unde potu se-si tramita si auctorii cartile, ce ar' dorí ale desface catu de curendu, ori a si le legá eftinu. Respectivulu librariu-compactore si a cascigatu unu renume bunu, in decursulu aprópe de 20 de ani, de candu e cunoscutu si romaniloru.

Subscrisulu inse, pre langa tóta bunavointi'a, pre venitoriu nu póte sierbí amatoriloru de carti, decatu numai cu exemplare din opusculu seu „Suspinele sliveloru, poesii si prosa. Carlsruhe 1872, 7½ cóle, 116 pag." din care e promptu a tramite ori unde à 54 cr. exemplariulu cu portu cu totu. Cererile in asta privintia se se faca prin „avisu postalu" la adress'a subscrisului.

Nu potu inca se nu observu, ca pentru noi romanii de prin partile aste nordice, ar' fi fórte de doritu, déca si fratii de preste Carpati autori, editori si librari ar' binevoí a face mai accessibile productele loru literarie, tramitiendu si incóce, pre la librarii mai insemnati din Clusiu, Gheri'a, Nasaudu, Satu-mare, Oradea-mare, Aradu, Temesiór'a, Logosiu etc. etc. cate-va exemplaria, spre a se poté vinde cu pretiu moderatu. Altfeliu noi, cei de pre aici, candu vremu se ne tragemu cutare carte din Bucuresci, suntemu necesitati I-a a ni scaimbá banii de papiru in auru, ori argintu strainu, pierdiendu cati-va cruceri (agio); 2 se solvimu pentru espedarea acestoru a (40 cr.); 3 pentru portulu cartii cerute (60—70 cr.); 4 inca si la officiulu vamalu (6—12 cr.) si éta, ca cartea respectiva ne costa celu pucinu dupla pretiulu, cu care amu poté-o avé dela cutare librariu. Librarii de alci ni potu procurá carti mai din tóta Europ'a, numai din o parte a ei, din Romani'a nu. Óre unde si ce e caus'a?

Victoru Russu,
profes. in Clusiu.

Noutati diverse.

(Interdictu.) D-lu Trefort, ministru de culte si instructiune publica, a emisu unu circulariu, prin care interdice folosinti'a in scóle a mai multoru carti romanesci, din causa ca aceste manuale ar' cuprinde doctrine contrarie statului ungurescu. Cartile oprite cu acésta ocasiune suntu urmatórele: a) Elemente de geografia pentru clas. II si III primarie de Grigorie Vladescu. Ed. a treisprediecea. Bucuresci 1868; — b) Elemente de geografia fisica si politica etc. de M. Michaescu. Edit. a trei'a, Bucuresci 1873; — c) Istori'a Romaniloru din tempurile celé mai vechie pana in dilele nóstre etc. de A. Treb. Laurianu. Ed. IV. Bucuresci 1873; — d) Atlante geografícu dupa L. Bonnefont etc. adaptatu pentru scólele romane din ordinulu M. S. Carolu I Domnitoriulu Romaniloru si adausu de A. Treb. Laurianu etc. Parisu-Bucuresci 1868; — e) Manualu de geografia pentru tenerimea romana de Ioanu Silviu Selagianu, fostu professoru la gimn. rom. din Beiusiu in Ungari'a. Vien'a 1871. Totu-odata ministrulu recomenda auctoritatiloru besericesci romane de ambe confessiunile, că se pórte grige, că in institutele de invetiamentu de sub inspectiunea loru se se folosésca carti patriotice si amice ideei de statu maghiaru. — Acésta este libertatea instructiuni in Ungari'a si deputatii romani din camera afla cu cale a sprigini unu asemene guvernu liberalu.

— (Tortura si vandalismu sasescu). In diariulu „Osten" din Vien'a cetimu urmatórele: „Mediasiu 5 Marte. — Opidulu nostru a devenitu teatrulu unui vandalismu spurcatu. In 3 l. c. unu romanu fù arestatu si dusu la politia sub cuventu, ca dinsulu dimpreuna cu alti consoci ai sei ar' fi comisu furtu la unu comissariu financiariu. Ajungundu in biuroulu politiei, care mai nimeritu s'ar' numí spelunca de talhari, bietulu incriminatu inca la prim'a ascultare fù torturatu in modulu celu mai terribilu, că se marturisésca si se numésca si pre pretinsii sei complici. Nice tortur'a din evulu mediu n'a cunoscutu asemeni crudelitati, că si aceste ce o auctoritate publica le aplicá asta-di facia de

unu romanu supusu alu dinastiei absburgice. Bietulu romanu aretă pana in ultimulu momentu inocentiî'a sa, inse inculsitorii lui nu slabira cu tortur'a pana ce romanulu nu-si dede sufletulu, morindu in manile loru. Déra tiranii incuisitori nu se multiumira nice cu atat'a, ci spre a se convinge, ca victim'a justitiei loru e intr'adeveru mórta, i arsera ambii ochii cu foculu dela cigari!* — La acestu comunicatu redactiunea numitului diariu adauge: Sangele ni inghiatia in vine facia de unu asemene actu alu bieneloru dela politi'a din Mediasiu. Acestia nu potu fi omeni (si cu atatu mai pucinu sasi prudenti), ci bestie selbatece. Seclulu nostru crutia pre omu chiaru in casuri de crime grele, in Mediasiu inse toturéza pana la mórte pre unu simplu suspicionatu, ca ar' fi comisu cutare crima. —

Declaratiune!*) Noi subscrisii parochiani si comunei bisericesci gr. or. din Resnovu venimu a protestă prin acest'a in contra unui actu, care ne vatema in drepturile nóstre de alegatori, drepturi ce ne suntu garantate prin Statutulu organicu. —

In anulu trecutu se facuse in comun'a nóstra o alegere de preutu, in contra careia a protestatu maioritatea alegatoriloru, aducundu dovedi despre mai multe illegalitati, comise cu ocasiunea acelei alegeri. Venerabiluiu consistoriu archidiecesanu esmise mai intr'unu tardiu o comissiune, carea constată la faci'a locului, in plinu sinodu parochialu, ca intr'adeveru s'au fostu comisu illegalitati la acea alegere, mai alesu prin eschiderea neintemeiata a unuia dintre concurenti. Toti membrii sinodului parochialu -si esprimara in faci'a comissiunei voinți'a, ca se se purcéda la o alegere nóua, la carea se fia admisu si candidatulu respinsu in anulu trecutu. —

Eramu in dreptu a speră si a acceptă din partea V. consistoriu, ca inaltu acelasi va casă prim'a alegere, si va incuviintiă alegerea cea nóua, reclamata de toti parochianii, cati se aflara in presenti'a comissiunei. Cu durere inse amu intielesu, ca V. consistoriu ar' fi intaritu dejá prim'a alegere si anume in persón'a on. d. I. Danu. Subscrisii aflandu de acestu actu alu V. consistoriu, ne si grabiramu a inaintă protestu la persón'a Exc. Sale, a Preasantitului Parinte metropolitu, in legatura cu acelu protestu ne simtimu indatorati a mai face si urmatórea declaratiune:

Noi, basati pe neatacabiluiu nostru dreptu de alegere, nu vomu suferi pe d-lu I. Danu se ne fia preutu, de óra-ce nu e alesu din partea nóstra; éra, déca s'ar' incercá cineva se ni-lu impuna incontra vointiei nóstre, atunci vomu fi nevoiti . . . . . cesa ce n'ar' fi tocmai intru folosulu si spre binele Maicei nóstre bescrice gr. orientali. —

Resnovu in 6 Martiu 1875. —

Urméza subscrieri: —

*) Suntemu rogati a da publicitatii acésta dechiaratiune primita in copia si o facemu numai cu una exmittere de 5 cuvinte. Red.

Ratiunare si multiamita.

Subscrisulu me afiu in placuta positiune, pre lenga aduncа multiumita, a da computu despre venitulu balului tienutu in 7 Febr. a. c. in Lapusiulu-Ungurescu in favórea fondului bisericescu-scolare romanu din locu. Si anume: au intratu cu bilete in sér'a balului 68 fl. v. a. Prin staruinti'a si colectiunea meritatului nationalistu Spt. d. Michaelu Hesdatianu mi s'au tramisu 17 fl. si 50 cr. v. a. din subscriptiunea urmatoriloru Titul. dd.: Ioane Anderco prepositu 2 fl.; Stefanu Biltiu, Michaelu Serbanu, Ioane Gulovici'u, Demetriu Corolanu, Vasiliu Popu, canonici cu cate 1 fl. titul. dd.: Lazaru Huza, not. consistoriale, Eusebiu Carticea si Michaelu Irasco profes. de s. theologia, Dr. Dragosiu prof. preparandiale, Andreiu Antonu protop.; Maritii si Spt. doi: Dr. Vasiliu Popu procuroru r. Augustinu Munteanu advocatu, Grig. Stetiu adv., Demetriu Babaleu controloru reg. percet., Michaelu Hasdatianu of. reg. perceptorale, Simeonu Dobocanu proprietariu, Iacobu Sacaleanu execut. reg., Ioane Balintu proprietariu in Fizesiulu Gherlei, Georgiu Morariu posessore in Borsia, cate 1 fl. v. a. si Teodoru Puscariu pos. 50 cr. v. a. On. dd. Georgiu Manu invet. in Cofoia, Sera György inv. maghiaru de statu cate 1 fl. Spt. d. Carolu Bardy notariu cerc. 2 fl. cu totulu una suma de 89 fl. 50 cr. Din care subtragundu-se spessele: musicantiloru 40 fl., tiparirea invitariloru si arangiatiulu salei balului 30 fl. 5 cr. egale 70 fl. 5 cr., prin urmare remane venitu curatu 19 fl. 45 cr. v. a., care se si strapune la destinatiunea sa. Cu acésta ocasiune debe se multiamimu si zelosului teneru de mare sperantia si nationalistu Gabrielu Gaborfiu farmacistu pentru conducerea si arangearea cu finetia si elegantia a acestei petreceri romane filantropice unice pana acuma in opidulu nostru, de care cu totii fora escepti'une remasera incantati.

N. B. Cu acésta ocasiune amu onóre a respunde la mai multe interpelari, cari vréu a sci despre cutari colecte facute in anulu trecutu in Chioru in favórea balului tienutu la Stoiceni, respective in favórea scólei ppale romane din Lapusiulu-Ungurescu cu acea modesta observatiune, cum ca atari colecte nici din Chioru nici din Somcut'a mare, nici de aiurea pana adi nu ni s'au tramisu, éra cele tramise precum de presinte asiá si cu date le ocasiuni ni amu tienutu de strinsa datorintia a le publicá si ale asiediá la destinatiunea sa, precum usioru se póte vedé din diurnalele nationale „Gazet'a“ si „Federatiunea“ din anulu 1873 si 1874. —

Lapusiulu-Ungurescu in 8 Martiu 1875.

Petru Codeus,
preutu si prof. diriginte.

— (Secretari de statu.) Dupa usulu constitutionalu cu schimbarea guvernului se schimba si secretarii de statu la diferitele ministerie. Din foi'a officiale vedemu, ca dintre fostii secretari de statu s'au lassatu in posturile loru: Carolu Csemeghi la justitia, Hieronimi la comunicatiune si Tanárki la culte. In loculu lui Zeik la interne s'a numitu bar. Gabr. Kémény cunoscutulu agitatoriu pentru urcarea censului electoralu in Transilvani'a. Ed. Horn ar fi numitu secretariu la ministeriulu de comerciu.

— (Essecutiune militara.) Dilele trecute s'au esmisu din partea cetatii Sibiiului doue companie de soldati in contra comunei romane Poplaca. Caus'a este muntele Platosiu, care de mai multe decenie este meruln de cérta intre cetatea Sibiiului si numit'a comunitate romana, care tiene la dreptulu seu de proprietate asupra acelui munte si au opritu pre Sibiiani se taie lemne de acolo.

— (Odata si acum.) Tempurile se schimba si cu ele se schimba si pusetiunea ómeniloru. Unu jocatoriu la bursa cu numele Ferdinandu Fleischer, care inainte de „trosculu“ din Vien'a castigase la bursa mai bine de 130 de mii floreni si avea si doue case si o villa in Reichenau, fù arestatu dilele acestе pentru furtu si condamnatu la doue luni de inchisóre grea. Dupa ce adeca si-a prepaditu averea tóta, in tempulu din urma se ocupá cu furarea de revólvere din fabric'a de arme a lui Gassner, pre cari apoi le vindeá cu unu pretiu bagatelu la jidovi speculanti. Intr'adeveru o mare schimbare intre odata si acum. Odata avea o locuintia de véra in Reichenau — astadi locuiesce in inchisóre.

— Nr. 10 alu diar. „Der Osten“ are urmat. cuprinsu bogatu: Prospectu politicu. Din consiliulu imperiatu. Din Bucovin'a, Leopole. Interne: (Comunalu. Leopole, Orsiova). Externe: (Berlinu, Newyork, Washington, Montevideo. Chronica mica. Lotri in Dalmati'a. Neua gigantica in Romani'a. Reuniune spre a rédică crescere de cai in Bucovin'a. Literariu. Revista agricola. Mesure precautióse in contra bólei de mucila cai. Midiuloculu celu mai bunu in contra córnei in grau. Ecohomia poporala (reporta vienesu de producte.) Promesse 1864, bursa vienesa. Correspondintia. Inserate. Supplementu: Pipa vechia de spuma marina, novelleta. Regele vine, Umoresca. Una strata in Dublinu cu illustratiune. Catedrala in Pavia cu illustr. Aflarea numelui „Bock-Bier.“ Feliurimi. Charade.

— (Schitie din biografi'a noniloru ministrii francesi.) Buffet, care-si trage originea din Vogesi, a fostu mai antaiu advocatu, éra dupa alegerea lui Ludovica Napoleonu Bonaparte de presiedinte alu republicei, a ajunsu ministru la affacerile de comerciu. Elu nu s'a potutu uní intru tóte cu planurile si calile presiedintelui principe, pentru acesa s'a retrasu dela guvernu inca in 31 Octobre 1849. Dela 10 Aprile 1851 pana la 14 Oct. acel'a si anu a fostu de nou ministru alu presiedintelui Napoleonu. A treia óra a ajunsu la guvernu in cabinetulu lui Ollivier, cá ministru de financia, inse s'a retrasu mai nainte de erumperea resbelului, deórece n'a voitu se partecipe la inscenareasi esecutarea plebiscitului. — Dufaure este dupa Gorciacoffu celu mai batranu ministru in Europ'a. Elu numera dejá 77 ani si este asemenea advocatu de professiune. Inca inainte de ast'a cu 36 de ani a intratu prim'a data in ministeriu, inse in anulu 1840 a trebuitu se céda loculu seu lui Thiers. Dér' cu tóte ca a fostu ministru alu regelui Ludovicu Philipp, totusi in anulu 1848 a votatu pentru esilarea Orleanilorn. In an. 1848 a intratu cá ministru de interne in cabinetulu Cavaignac, éra in decursulu imperiului s'a retrasu de pre terénulu politicu. In anii 1871 si 1872 a fostu sub Thiers acesa ce este acum: ministru de justitia. — Eorieu Wallon, actualulu ministru de culte si instructiune publica, este istoricu. Elu se numesce „tatalu republicei conservative,“ inse dupa scrierile sale despre tineretiele si vietí'a lui Isusu etc. se conchide, ca elu este bine cuprinsu de sentieminte ultramontane. Leone Say, care in vidti'a sa s'a ocupatu multu cu economi'a nationala, a primitu conducerea affaceriloru financiari. Cá prefectu alu departementului Sequanei pre tempulu comunei, acestu barbatu a facutu mari servitie capitalei Parisu. Elu este in totu casulu unulu dintre cei mai eminenti barbati ai noului cabinetu. — Despre ministrulu de agricultura Emiliu de Meaux nu avemu alte date, decatu ca elu s'a casatoritu cu fiic'a unui omu renumitu, cu fiic'a lui Montalembert.

Pretiurile piacei

in 19 Marte 1875.

Masura	Specia fructeloru		Pretiulu fl.	Pretiulu cr.
Metreta austriaca-40 cupe	Grau	frumtea	4	54
		midiuloculu	4	26
		de diosu	4	14
	Mestecatu		3	62
	Secara	fromósa	3	—
		de midiulocu	2	80
	Ordiulu	frumosu	2	48
		de midiulocu	2	40
	Ovesulu	frumosu	1	54
		de midiulocu	1	48
	Porumbulu		3	28
	Meiu		5	20
	Hrisca		—	—
	Mazerea		4	20
	Lintea		7	34
	Fasiolea		5	34
	Sementia de inu		7	34
	Cartofi		1	6
Punta	Carne de vita		—	18
	„ de rimatoriu		—	24
	„ de berbece		—	—
Centenariu	Seu de vita prospetu		20	—
	„ „ topitu		—	—

Cursurile

la bursa in 19 Martiu 1875 stă asia:

				cr.	v. a.
Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 23	„	„
Napoleoni	—	—	8 „ 88	„	„
Augsburg	—	—	104 „ 35	„	„
Londonu	—	—	111 „ 35	„	„
Imprumutulu nationalu		—	75 „ 90	„	„
Obligatiile metalice vechi de 5%			71 „ 45	„	„
Obligatiunile rurale ungare			79 „ 10	„	„
„ „ temesiane			76 „ 75	„	„
„ „ transilvane			76 „ 25	„	„
„ „ croato-slav.			80 „ —	„	„
Actiunile bancei	—	—	964 „ —	„	„
„ creditului	—	—	235 „ 25	„	„

Redactoru respundietoriu
IACOBU MURESIANU.

Editiunea: Cu tiparulu lui
IOANE GÖTT si fiiu HENRICU.